

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา*

FACTORS AFFECTING THE CONFIDENCE OF MEMBERS OF THEPA AGRICULTURAL COOPERATIVE LIMITED, SONGSKHLA PROVINCE

อรุณลักษณ์ อรชร, อรจันทร์ ศิริโชติ*, เฉษฐา นกน้อย

Arunluk Orachon, Orachan Sirichote*, Chetsada Noknoi

คณะเศรษฐศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยทักษิณ สงขลา ประเทศไทย

Faculty of Economic and Business Administration, Thaksin University, Songkhla, Thailand

*Corresponding author E-mail: sorachan@tsu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็น การวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Quantitative Survey Research) มีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการ คือ 1) เพื่อศึกษาภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา และ 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ สมาชิกทั้งหมดของสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด ทั้งประเภทสมาชิกสามัญ และสมาชิกสมทบ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,275 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบบจำนวนประชากรของ Yamane ได้จำนวน 305 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะข้อมูลเบื้องต้น และใช้สมการถดถอยเชิงพหุคูณ เพื่อทดสอบสมมติฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ไม่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และ 2) การมีส่วนร่วมของสมาชิก มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ผลการวิจัยนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์ โดยส่งเสริมให้สมาชิกมีส่วนร่วมในกิจกรรมและการบริหารงานของสหกรณ์มากขึ้น เพื่อสร้างความผูกพันและความไว้วางใจต่อองค์กรในระยะยาว อันจะนำไปสู่การเพิ่มการมีส่วนร่วมของสมาชิกและการสนับสนุนกิจกรรมของสหกรณ์อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการกำหนดนโยบาย และวางแผนพัฒนากิจกรรมของสหกรณ์ให้ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ: อิทธิพล, ความเชื่อมั่น, ภาพลักษณ์, การมีส่วนร่วม, สหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด

Abstract

This research is a quantitative survey research with two main objectives are 1) To study the organizational image that influences the confidence of members of Thepa Agricultural Cooperative Limited, Songkhla Province, and 2) To study the member participation that influences the confidence of members of Thepa Agricultural Cooperative Limited, Songkhla Province. The population used in the study was all members of Thepa Agricultural Cooperative Limited, both regular members and associate members, totaling 1,275 people (Thepa Agricultural Cooperative Limited, 2024). The sample group was determined by Yamane's method of determining the sample size, with a total of 305 people. The instruments used for data collection included the questionnaire. Statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, standard deviation for descriptive statistics and multiple regression equations to test the hypothesis. The results of the research found that 1) The image of the cooperative does not influence the confidence of members of Thepa Agricultural Cooperative Limited, Songkhla Province, with a statistically significant difference at the 0.05 level, and 2) Member participation has a statistically significant difference in the confidence of members of Thepa Agricultural Cooperative Limited, Songkhla Province. The results of this research can be used as a guideline to enhance the confidence of cooperative members. This is done by encouraging members to participate more actively in cooperative activities and administration, fostering long-term engagement and trust with the organization. This will lead to increased participation and continued support for cooperative activities. Furthermore, relevant agencies can use the research findings to inform policy formulation and activity development plans to more effectively meet member needs.

Keywords: Influence, Trust, Image, Participation, Thepha Agricultural Cooperative Limited

บทนำ

ประเทศไทยมีประชากรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เป็นฐานเศรษฐกิจที่สำคัญของประเทศ ถึงอย่างนั้น เกษตรกรก็มักเผชิญกับปัญหาหลายด้าน เช่น การขาดแคลนเงินทุน ในการประกอบอาชีพต้องกู้ยืมจากนายทุนในอัตราดอกเบี้ยสูง และการขาดแคลนที่ดินทำกิน ทำให้หลายรายต้องเช่าที่ดินในราคาสูง นอกจากนี้ ยังมีปัญหาความรู้ด้านการผลิตที่ไม่เพียงพอ ซึ่งส่งผลให้ผลผลิตมีคุณภาพต่ำและไม่ตรงตามความต้องการของตลาด (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2565) โดยเฉพาะในด้านการตลาด เกษตรกรมักถูกเอารัดเอาเปรียบในเรื่องการชั่ง ตวง วัด และไม่มีสถานที่เก็บรักษาผลผลิตที่เหมาะสม ทำให้ต้องขายผลผลิตในราคาต่ำกว่าที่ควร (กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2564) ปัญหาทางเศรษฐกิจเหล่านี้มีอิทธิพลต่อคุณภาพชีวิต และฐานะทางเศรษฐกิจของเกษตรกรทำให้มี

สภาพความเป็นอยู่ที่ดีกว่าคนประกอบอาชีพอื่น และมีอิทธิพลต่อการเข้าถึงการศึกษา และการอนามัย (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร, 2563) จึงเห็นได้ว่า อาชีพเกษตรกรไม่เพียงแต่มีบทบาทในการผลิตอาหาร แต่ยังมี ความสำคัญต่อการฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวด้วย

ในบริบทของการเกษตรกรรมในประเทศไทย องค์กรสหกรณ์การเกษตรนั้นเป็นการจัดตั้งสหกรณ์ของผู้มี อาชีพทางเกษตรในพื้นที่ที่มีจุดมุ่งหมายและบทบาทสำคัญในการสนับสนุนเกษตรกรแก้ไขความเดือดร้อน ในการ ประกอบอาชีพจากการร่วมมือกันของเหล่าสมาชิกภายในสหกรณ์ ความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์จึงเป็นปัจจัย ที่ต้องให้ความสำคัญอย่างยิ่ง โดยภาพลักษณ์ขององค์กรสหกรณ์มีอิทธิพลต่อการสร้างความเชื่อมั่นในสมาชิกอย่าง ชัดเจน องค์กรที่มีภาพลักษณ์ดีและมีการสื่อสารที่ชัดเจนจะสามารถดึงดูดความสนใจและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี กับสมาชิกได้ (กระทรวงพาณิชย์, 2564) นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกิจกรรมและการตัดสินใจของสหกรณ์ ยังช่วยเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของ และความภาคภูมิใจในองค์กร ซึ่งจะนำไปสู่ความเชื่อมั่นที่เพิ่มขึ้น ด้วยเหตุนี้ การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา จึงมีความสำคัญ กับการพัฒนาองค์กรให้ตอบสนองต่อความต้องการของสมาชิกได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยกระดับคุณภาพชีวิต ของเกษตรกรในพื้นที่อย่างยั่งยืน

สำหรับสมาชิกของ สหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา นอกจากปัญหาทางเศรษฐกิจทั่วไปของ เกษตรกรไทย เช่น การขาดแคลนเงินทุนและที่ดินทำกิน ผลผลิตไม่ตรงตามมาตรฐาน และปัญหา การตลาดแล้ว สมาชิกยังเผชิญกับปัญหาเฉพาะพื้นที่ เช่น ขาดแหล่งน้ำเพียงพอสำหรับการเกษตร การเข้าถึงเทคโนโลยีและ ความรู้ด้านการผลิตยังมีจำกัด รวมถึงการขนส่งและการจัดเก็บผลผลิตไม่สะดวก ทำให้ต้องขายผลผลิตในราคา ต่ำกว่าที่ควร สภาพปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความมั่นคงทางอาชีพและคุณภาพชีวิตของสมาชิกอย่างชัดเจน (สหกรณ์ การเกษตรทพฯ จำกัด, 2567)

จากข้อมูลข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรทพฯ จำกัด โดยรวบรวมข้อมูลที่ได้รับจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา เพื่อนำ ผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัย มาใช้ประโยชน์เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนสนับสนุน และพัฒนาส่งเสริมการดำเนินงาน ของสหกรณ์ ในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ขององค์กร พัฒนาด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิก และสร้างความเชื่อมั่น ต่อสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีอิทธิพลความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรทพฯ จำกัด จังหวัดสงขลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย การวิจัยเรื่องนี้เป็นเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ (Quantitative Survey Research)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ สมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด ทั้งประเภทสมาชิกสามัญ และสมาชิกสมทบ รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,275 คน (สหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด, 2567)

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบทราบจำนวนประชากรของ Yamane, T. โดยใช้ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 305 คน (Yamane, T., 1973) สำหรับการเลือกตัวอย่าง ผู้วิจัยใช้ การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมุ่งเน้นเลือกกลุ่มเป้าหมายที่เกี่ยวข้องกับสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรเทพาโดยตรง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความเหมาะสมและตอบโจทย์ต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ เป็นการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้น เพื่อสอบถามกลุ่มตัวอย่าง มีส่วนประกอบด้วยกัน 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ มีจำนวนข้อคำถามทั้งหมด 6 ข้อ ประกอบด้วย คำถามในลักษณะเป็นคำถามปลายปิดตรวจสอบรายการ (Checklist) กำหนดให้ผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบเพียง 1 คำตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา มีองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางการเงิน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert, R., 1967)

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา มีองค์ประกอบ 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert, R., 1967)

ส่วนที่ 4 ข้อมูลเกี่ยวกับความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา มีองค์ประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความสามารถ ด้านความซื่อสัตย์ และด้านความเป็นมิตร มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วน (Rating Scale) 5 ระดับ ตามแบบของ (Likert, R., 1967)

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือและการตรวจสอบคุณภาพ

3.2.1 ผู้วิจัยร่างแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ภาพลักษณ์ของสหกรณ์ (ปิ่นณวิทย์ พงศ์พิชานนท์, 2555) ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของสมาชิก (Cohen, M. & Up hoff Norman, T., 1980) และส่วนที่ 4 ความเชื่อมั่น (Sako, M., 1992)

3.2.2 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมของเนื้อหาในแบบสอบถาม

3.2.3 ปรับปรุง แก้ไข ตามเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษาได้ให้คำแนะนำ

3.2.4 นำแบบสอบถามให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานฉบับปรับปรุง แก้ไข ก่อนเสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งมีความเชี่ยวชาญในด้านเนื้อหา และหลักบริหารเป็นอย่างดี เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และพิจารณาความถูกต้อง ความชัดเจนของภาษาที่ใช้ โดยการประเมินจะใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC: Index of Item Object Congruence) คัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าระหว่าง 0.50 - 1.00 และปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ ต่อไป (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2558)

3.2.5 นำแบบสอบถามที่ได้รับการปรับปรุงจากคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วเสนอต่อประธานที่ปรึกษา เพื่อตรวจทานอีกครั้งก่อนนำไปทดลองกับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด เพื่อหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของบาครอน ที่จะต้องมีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.70 (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) จึงจะสามารถเชื่อถือแบบสอบถามฉบับนี้ได้อย่างสมบูรณ์ ซึ่งแบบสอบถามชุดนี้มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นอยู่ที่ 0.98 ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ค่าสัมประสิทธิ์ที่กำหนด

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลช่วงเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2568 ถึง เดือนมีนาคม พ.ศ. 2568 โดยดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1 ผู้วิจัยติดต่อไปยังสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา เพื่อขออนุญาต ในการใช้พื้นที่เก็บข้อมูลเพื่อการทำวิจัย

4.2 หากได้รับการอนุญาตจากสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยจึงติดต่อไปยังบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ เพื่อทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานประกอบการนั้น ๆ ในการเก็บข้อมูล

4.3 ผู้วิจัยเก็บแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องในการตอบกลับ โดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ จำนวน 305 ชุด ด้วยตนเอง โดยอาสาสมัครมีอิสระที่จะปฏิเสธ หรือถอนตัวจากโครงการวิจัยเมื่อใดก็ได้ โดยไม่มีผลใด ๆ หรือสูญเสียผลประโยชน์ใด ๆ

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS ประมวลผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อผู้วิจัยสามารถรวบรวมแบบสอบถามที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ได้จำนวน 305 ชุด ตามที่ต้องการแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดมาเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการเก็บแบบสอบถามที่มีความถูกต้องแล้ว ผู้วิจัยจึงนำข้อมูลดังกล่าวเพื่อมาประมวลผลโดยใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS ในการประมวลผลแล้วจึงนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากโปรแกรมสถิติสำเร็จรูป SPSS เพื่อตีความและประมวลผลโดยอาศัยแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ผู้วิจัยทบทวนมาเพื่อประกอบในการสรุปและอภิปรายผลการวิจัย โดยสถิติที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภท ได้แก่

5.2.1 การวิเคราะห์สถิติเชิงพรรณนา ผู้วิจัยใช้การบรรยายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และระยะเวลาการเป็นสมาชิกสหกรณ์ โดยนำเสนอออกมาในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ

5.2.2 การวิเคราะห์สถิติเชิงอนุมาน ผู้วิจัยนำข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างที่ได้มาจากการเก็บรวบรวมแบบสอบถามมาใช้เป็นตัวแทนของกลุ่มประชากร โดยนำผลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาอ้างอิงถึงประชากรโดยรวมเพื่อใช้ในการทดสอบสมมติฐาน (Hypothesis Testing) โดยใช้การวิเคราะห์สมการถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง ภาวการณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา

ผลการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยขอนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามแต่ละวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ปัจจัยภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์หาอิทธิพลของปัจจัยภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	0.232	0.122		1.911	0.057
1. ภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา					
1.1 ความมั่นคงทางการเงิน (X_1)	0.113	0.042	0.112	2.664	0.008*
1.2 ผลผลิต (X_2)	-0.068	0.051	-0.067	-1.337	0.182
1.3 บุคลากร (X_3)	0.038	0.046	0.039	0.810	0.418
1.4 กำกับดูแลกิจการที่ดี (X_4)	0.026	0.050	0.029	0.519	0.604
1.5 ความรับผิดชอบต่อสังคม (X_5)	0.001	0.043	0.002	0.032	0.974
R = 0.89, R ² = 0.79, Adj R ² = 0.78, F = 127.481 *Sig ≤ 0.000					

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของภาพลักษณ์ของสหกรณ์ต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา พบว่า ภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ที่มีอิทธิพลความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางการเงิน (B = 0.113)

2. ผลการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์ปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงการวิเคราะห์หาค่าอิทธิพลของปัจจัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา

ตัวแปรอิสระ	Unstandardized		Standardized	t	Sig.
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
ค่าคงที่ (Constant)	0.232	0.122		1.911	0.057
2. ภาพลักษณ์องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา					
2.1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_6)	0.178	0.050	0.195	3.560	0.000**
2.2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_7)	0.127	0.048	0.142	2.667	0.008*
2.3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_8)	0.298	0.055	0.293	5.387	0.000**
2.4 การมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ (X_9)	0.218	0.047	0.250	4.603	0.000**
R = 0.89, R ² = 0.79, Adj R ² = 0.78, F = 127.481 *Sig ≤ 0.000					

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์อิทธิพลของการมีส่วนร่วมของสมาชิก ต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก ที่มีอิทธิพลความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญ ที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (B = 0.178) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (B = 0.127) ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (B = 0.298) และด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ (B = 0.218)

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของตัวแปรอิสระที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา โดยพิจารณาจากค่า Beta พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Beta = 0.293) มีความสำคัญที่สุด รองลงมาด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ (Beta = 0.250) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Beta = 0.195) ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Beta = 0.142) และด้านความมั่นคงทางการเงิน (Beta = 0.112) ตามลำดับ

จากผลการทดสอบค่าทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระ 2 ด้าน ได้แก่ ตัวแปรอิสระภาพลักษณ์ของสหกรณ์ ด้านความมั่นคงทางการเงิน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี และด้านความรับผิดชอบต่อสังคม และการมีส่วนร่วมของสมาชิก ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ สามารถเขียนให้อยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรงที่ได้จากการวิเคราะห์ ถดถอยพหุคูณที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 เพื่อทำนายความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ได้ดังนี้

$Y_1 = 0.232 + (0.113) \text{ ด้านความมั่นคงทางการเงิน} + (-0.068) \text{ ด้านผลิตภัณฑ์} + (0.038) \text{ ด้านบุคลากร} + (0.026) \text{ ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี} + (0.001) \text{ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม} + (0.178) \text{ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ} + (0.127) \text{ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน} + (0.298) \text{ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์} + (0.218) \text{ ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ}$

จากสมการเชิงเส้นตรงดังกล่าว จะเห็นว่า ค่าสัมประสิทธิ์ (B) ของด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_8) เท่ากับ 0.298 มากที่สุด ตามด้วย ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ (X_9) เท่ากับ 0.218 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_6) เท่ากับ 0.178 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_7) เท่ากับ 0.127 ด้านความมั่นคงทางการเงิน (X_1) เท่ากับ 0.113 ด้านบุคลากร (X_3) เท่ากับ 0.038 ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี (X_4) เท่ากับ 0.026 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (X_5) เท่ากับ 0.001 และ ด้านผลิตภัณฑ์ (X_2) เท่ากับ -0.068 ตามลำดับ สามารถอธิบายได้ว่า หากเพิ่มปัจจัยตัวแปรอิสระ ภาพลักษณ์ของสหกรณ์ และการมีส่วนร่วมของสมาชิก เป็น 1 หน่วย จะส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลาเพิ่มขึ้นตามค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว

การทดสอบสมมติฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา แสดงสรุปผลตามปัจจัยแต่ละด้าน ตามตารางที่ 3 ดังนี้

ตารางที่ 3 แสดงสรุปผลการทดสอบสมมติฐานของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา

สมมติฐาน	ผลการทดสอบสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 1: ภาพลักษณ์ของสหกรณ์มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.1 ด้านความมั่นคงทางการเงิน (X_1)	ยอมรับสมมติฐาน
1.2 ด้านผลิตภัณฑ์ (X_2)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.3 ด้านบุคลากร (X_3)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.4 ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี (X_4)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
1.5 ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม (X_5)	ไม่ยอมรับสมมติฐาน
สมมติฐานที่ 2: การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา	ยอมรับสมมติฐาน
2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (X_6)	ยอมรับสมมติฐาน
2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (X_7)	ยอมรับสมมติฐาน
2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (X_8)	ยอมรับสมมติฐาน
2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ ผลประโยชน์ (X_9)	ยอมรับสมมติฐาน

จากตารางที่ 3 ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิกมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ผู้วิจัยได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปัจจัยด้านภาพลักษณ์ของสหกรณ์ที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ได้แก่ ด้านความมั่นคงทางการเงิน ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านบุคลากร ด้านกำกับดูแลกิจการที่ดี และด้าน

ความรับผิดชอบต่อสังคม สรุปผลการวิเคราะห์ พบว่า ด้านความมั่นคงทางการเงิน มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา กล่าวได้ว่าความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์ยังคงผูกโยงอย่างยิ่งกับ ปัจจัยด้านการเงิน ซึ่งเป็นแกนหลักของการดำเนินงานสหกรณ์ โดยเฉพาะในสหกรณ์การเกษตรที่บทบาททางการเงิน มีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพของสมาชิกมากกว่าปัจจัยด้านอื่น การรักษาความมั่นคงทางการเงินและการสื่อสาร ให้สมาชิกเห็นถึงเสถียรภาพของสหกรณ์ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่สุดในการสร้างความเชื่อมั่นอย่างยั่งยืน ขณะที่ด้านอื่น ๆ แม้จะมีความสำคัญ แต่มีบทบาทในลักษณะสนับสนุนมากกว่าการเป็นปัจจัยชี้ขาด ซึ่งผลสรุปดังกล่าวไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ วลีส คำสมนึก ได้ศึกษาเรื่อง ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์ สาธารณสุขภาพสินธุ์ จำกัด ผลการศึกษาพบว่า ภาพลักษณ์องค์กร มีความสัมพันธ์และผลกระทบเชิงบวกกับความ เชื่อมั่น ดังนั้น สหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขภาพสินธุ์ จำกัด ควรให้ความสำคัญกับสร้างภาพลักษณ์องค์กร ที่ทำให้ สมาชิกเกิดการรับรู้ที่ดีจะส่งผลให้สมาชิกเกิดความไว้วางใจรวมถึงการใช้บริการอย่างต่อเนื่อง และไม่ลาออกจากการ เป็นสมาชิกของสหกรณ์ อีกทั้งยังเป็นการบอกต่อสมาชิกรายใหม่ให้มาใช้บริการเพิ่มมากยิ่งขึ้น (วลีส คำสมนึก, 2564)

2. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่มีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ได้แก่ การมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุมตรวจสอบกิจการ สรุปผล การวิเคราะห์ พบว่า การมีส่วนร่วมของสมาชิก ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และด้านการมีส่วนร่วมในการควบคุม ตรวจสอบกิจการ มีอิทธิพลต่อ ความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกให้ความสำคัญ ต่อผลตอบแทน ความคุ้มค่า และสิทธิประโยชน์ที่ได้รับจากสหกรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะของสหกรณ์ที่เน้น การแบ่งปันผลประโยชน์ร่วมกันและการปฏิบัติงานไปพร้อม ๆ กัน ส่วนการควบคุมตรวจสอบกิจการเป็นปัจจัยสำคัญ รองลงมา สะท้อนให้เห็นว่าสมาชิกมีความเชื่อมั่นเพิ่มขึ้นเมื่อรู้สึกว่าจะสามารถตรวจสอบและติดตามการบริหารงาน ได้อย่างโปร่งใส

ผลการวิจัยจึงยืนยันว่าความมั่นคงทางการเงิน และระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญ ที่กำหนดความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด จังหวัดสงขลา ในขณะที่ภาพลักษณ์ด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร และความรับผิดชอบต่อสังคมยังไม่ปรากฏอิทธิพลอย่างชัดเจนในบริบทของสหกรณ์แห่งนี้ ผลดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสุทธิตา สอนไว ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจ ของสมาชิก สหกรณ์การเกษตรเมืองนครราชสีมา จำกัด ผลการศึกษาพบว่า สำหรับการพิจารณาความสัมพันธ์ของ ปัจจัยที่ก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมกับระดับการมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์กันเป็นทิศทางเดียวกันอยู่ในระดับสูง (Pearson Correlation = 0.75) (วิสุทธิตา สอนไว, 2564)

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากผลการทดสอบสมมติฐานชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยด้านความมั่นคงทางการเงินของสหกรณ์มีอิทธิพลต่อความ เชื่อมั่นของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ บุคลากร การกำกับดูแล กิจการที่ดี และความรับผิดชอบต่อสังคมไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของสมาชิก

ในทุกด้าน ได้แก่ การตัดสินใจ การดำเนินงาน การรับผลประโยชน์ และการควบคุมตรวจสอบกิจการ ล้วนมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าทั้งความมั่นคงทางการเงินและระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นที่สมาชิกมีต่อสหกรณ์โดยรวม ข้อเสนอแนะการวิจัย มีดังนี้ 1) ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย จากผลการศึกษาที่สะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกต่อสหกรณ์ จึงสามารถต่อยอดเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบายเพื่อใช้กำหนดทิศทางการบริหารจัดการในระดับองค์กรรวม ได้ดังนี้ 1.1) นโยบายเสถียรภาพทางการเงินสหกรณ์ควรกำหนดมาตรฐานการบริหารความเสี่ยงและการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินอย่างโปร่งใส เพื่อสร้างความมั่นคงและเพิ่มความเชื่อมั่นของสมาชิกในระยะยาว 1.2) นโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสมาชิก สหกรณ์ควรพัฒนากลไกให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เช่น ช่องทางเสนอความคิดเห็นและการมีตัวแทนสมาชิกในคณะกรรมการ เพื่อเสริมความโปร่งใสและความรู้สึกเป็นเจ้าของ 1.3) นโยบายสื่อสารภาพลักษณ์เชิงรุก สหกรณ์ควรวางนโยบายประชาสัมพันธ์ที่เน้นคุณค่าหลักของสหกรณ์ และใช้สื่อหลายรูปแบบ เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีและเพิ่มการรับรู้ของสมาชิก และ 1.4) นโยบายติดตามความเชื่อมั่นของสมาชิก สหกรณ์ควรจัดระบบสำรวจและรับข้อเสนอแนะอย่างสม่ำเสมอ เพื่อประเมินแนวโน้มความเชื่อมั่นและใช้ประกอบการปรับปรุงนโยบายให้เหมาะสมทันต่อสถานการณ์ 2) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในครั้งนี้อย่างน้อย 2.1) การพัฒนาเสถียรภาพทางการเงินของสหกรณ์ สหกรณ์ควรให้ความสำคัญกับการบริหารการเงินให้มั่นคง โปร่งใส และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากด้านความมั่นคงทางการเงินมีอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกอย่างมีนัยสำคัญ 2.2) การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในทุกด้าน ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ทั้งด้านการตัดสินใจ การดำเนินงาน และการตรวจสอบ เพื่อสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของและเพิ่มความไว้วางใจต่อสหกรณ์ และ 2.3) การสื่อสารภาพลักษณ์ในด้านอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ แม้ภาพลักษณ์บางด้านไม่พบอิทธิพลต่อความเชื่อมั่นอย่างมีนัยสำคัญ แต่สหกรณ์ควรประชาสัมพันธ์ด้านคุณภาพบริการ ความรับผิดชอบต่อสังคม และธรรมาภิบาล เพื่อรักษาภาพลักษณ์ที่ดีและสร้างความเชื่อมั่นในวงกว้าง และ 3) ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป มีดังนี้ 3.1) การศึกษาปัจจัยอื่นที่เกี่ยวข้องควรพิจารณาปัจจัยเพิ่มเติม เช่น ประสบการณ์ ความถี่ในการใช้บริการ หรือทัศนคติของสมาชิก เพื่อให้เข้าใจปัจจัยที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นอย่างรอบด้าน และ 3.2) การวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อวิเคราะห์เชิงลึก งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ดังนั้นในอนาคตควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพควบคู่กัน เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับสมาชิก เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับทัศนคติและประสบการณ์ที่มีต่อสหกรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2564). แนวทางการพัฒนาการเกษตร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- กระทรวงพาณิชย์. (2564). รายงานการพัฒนาสหกรณ์การเกษตร. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพาณิชย์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปณณวิชญ์ พงศ์พิชานนท์. (2555). ภาพลักษณ์องค์กรที่มีผลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการของธนาคารธนชาติ ในกรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัลลีย์ คำสมนึก. (2564). ภาพลักษณ์องค์กรที่ส่งผลต่อความเชื่อมั่นของสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์สาธารณสุขกาฬสินธุ์ จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- วิสุทธิตา สอนไว. (2564). ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการดำเนินธุรกิจของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรเมื่อนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร. (2563). ปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตร.
- สหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด. (2567). ประชุมใหญ่สามัญประจำปี 2567. สงขลา: สหกรณ์การเกษตรเทพา จำกัด.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2565). รายงานสถานการณ์เกษตรกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสถิติแห่งชาติ.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2558). การหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (IOC). เรียกใช้เมื่อ 15 ตุลาคม 2568 จาก <https://www.mcu.ac.th/article/detail/14329>
- Cohen, M. & Up hoff Norman, T. (1980). Participation's Place in Rural Development: seeking Clarity though Specificity. World Development. New York: Mc Grew-Hill.
- Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale. In Reading in Fishbein, M (Ed.), Attitude Theory and Measurement (pp. 90-95). New York: Wiley & Son.
- Sako, M. (1992). Price Quality, And Trust: Inter-Firm Relations in Britain and Japan. Cambridge University Press: Cambridge.
- Yamane, T. (1973). Statistics: An Introductory Analysis. (3rd ed.). New York: Harper and Row.